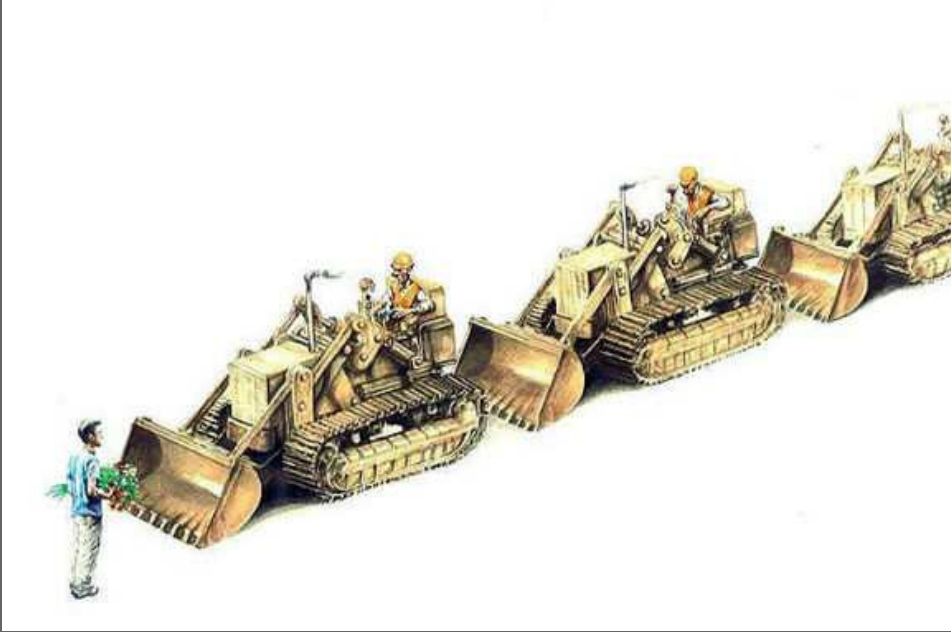

Siyaset dediğin...

20.08.2013 22:35:40 // SEMİH GÜMÜŞ

Cogito dergisinin Siyaset Felsefesi özel sayısı, siyaset üstüne önemli metinler içeriyor. Siyaset bağlamında öncelikle masaya gelen sorun da devlet.

İLLÜSTRASYON: AGIM SULAJ

Öteden beri bilinegelen ve yerini bir başka yapı almadığı için her durumda onaylanmış, her duruma uyarlanmış devlet, yazılıp çizilen, özlenen, aranan demokrasiyi hiçbir zaman getirmede ve “halk iktidarı”nı –kapitalizmde ya da sosyalizmde– popülizmin en parlak kılıfı olarak gördü. Oysa doğası gereği, egemen olduğu kamusal alanı kısıtlamayı, kuşatmayı, kendi adına özelleştirmeyi benimsediği için, aradığımız demokrasiyle hiçbir durumda uzlaşamayacaktı devlet.

Kendisi için bunca şey yazılmış ve bunca tartışılmış bir kavram ya da somut bir olgu olarak, bu denli büyük ilgiyi hak ediyor mu devlet? Yoksa bizim de ona tekmeyi basıp onunla ilgili hiçbir şey düşünmemeye karar vermemiz daha doğru olmaz mı?

Cogito dergisinin Siyaset Felsefesi özel sayısı, siyaset üstüne önemli metinler içeriyor. Siyaset bağlamında öncelikle masaya gelen sorun da devlet. Jacques Rancière ile söyleşinin hemen başında konu gene devlete gelmiş. Devlet, düzen demek. Düzenlemek de devletin bitmez tükenmez iş alanı. Kaos istemez devlet. Dünyanın dönüştürülebileceği düşüncesini reddeder. Bu arada kendisini değiştirmek isteyenlere karşı çoğu kez şiddet de uygular. Acımasızdır. Bütün bunlar olağan işler arasındadır. Gıdası gibidir devletin.

Devleti dönüştürmek mi, ortadan kaldırmak mı?

Bunlar biliniyor belki ama yinelememin nedeni, devlete karşı savaşımın biçimlerinin neler olması gerektiği üstüne kafa yormak. İlk soru, geçmişten bu yana gelir. Bir zamanlar çok net yanıtları olduğunu düşündüğümüz ama bugün yeni karşılıklar aradığımız: Devleti bütün bütüne ortadan kaldırmak mı, onu dönüştürmek mi? Jacques Rancière, “Ben, kendi payıma, gelecekte uygulanmak için hazır bekletilen ibarelere inanmıyorum,” diyor. “Ben mevcut düzene muhalefetin güncel biçimlerinin gelecekteki müşterek

varlık biçimlerini geliştirdiğine inanıyorum.” Rancière’in bu sözünün altını çizelim. Geleneksel solun gelecekte uygulanacak olanları vazgeçilmez program hedefleri olarak gördüğünü biliyoruz. Acaba bu anlayış aynıyla korunuyor mu? Dogmalarıyla barışık olanlar için kuşkusuz. Onların, yeni protesto biçimlerinde vurup geri çekilmelerin, zaman içinde sürekli kemirerek sistemi yıpratmanın, adım adım mevziler kazanmanın, bu arada Taksim-Gezi Direnişi’nin, hem yapıldıkları günler içindeki hem gelecekteki önemini yadsıdıkları görülüyor. Kalıcı ve nihai hedefleri taş üstüne taş koyarak gerçekleştirmenin en gerçekçi savaşım biçimi olduğu görülmüyorsa, devletin bir gün bizim dogmalarımıza boyun eğerek yıkılıp gideceğini ya da bir gecede dayanaklarından yoksun kalıp olduğu yere çökeceğini mi hayal ediyoruz?

Dün 68 hareketinin, bugün küreselleşme karşıtı antikapitalist hareketin sınırlarını geliştirdikleri demokrasinin, biçimini de değiştirmeye zorladıklarını belirtebilir miyiz? Pek çoğumuz bunda hemfikir.

Demokrasi, 68 hareketiyle uyarı yaptı, yönetenleri sıkıştırdı, bazı demokratik haklar için yumruğunu masaya vurdu ve sonuç aldı. Asıl olarak iktidar amacı olmadan mücadele düşüncesi, bir kavram olarak ortaya çıkmamış olsa da, gelecek kuşaklar için ışık oldu.

Gene de şunu unutmadan: Biz ne yapsak, devletten bağımsız bir siyaset tasarımı olanaksız görünüyor. Verili bütün anlayışlar için bunun böyle olduğunu söyleyebiliriz. Belki de önemli bir yanlış, önceden verilmiş bir algı bu. Stratejik öngörüler bu düşünceyi yadsıyarak oluştuğunda, yeni bir yol açılacak. Son zamanlarda üstünde en çok düşünülen tartışmalardan biri de bu ve bize daha ulaşamadı.

Siyaset hem her yerde, hem hiçbir şey

Sık sık dile getirilen ve genel bir onay gördüğünü bildiğimiz bir söz var: Her şey ideolojiktir. Bunun önsel bir doğru olduğunu düşünmeyelim. İdeolojik olmayan, özellikle ideolojiden arındırılmış olgular vardır elbette. Yaratıcılığın, dolayısıyla sanat ve edebiyatın asıl gövdesinin ideolojiye gereksinimi yoktur. Siyasete gereksinimi olur mu? Siyaset ile ideoloji arasında nasıl ve nerede çizgi çekilebileceğini kolayca söyleyemeyiz. Ama siyasal olanı nerede bulabileceğimizi düşünürsek, onu her yerde bulabiliriz. Yolda yürürken önümüze damdan bir kiremit düşmesinin nedeni kapitalizmdir, diye düşündüğümüzde, siyaset her yerdedir.

Rancière, “Ve bana göre,” diyor, “siyasal eylemin kendisi, siyasal olarak tanınmayan şeylerin siyasal olduğunu görmemizi, örneğin hesaba katılmayan öznelardan haberdar olmamızı sağladığı ölçüde estetik bir etkinliktir.”

Siyasetin estetize edilmiş biçimi yalnızca düşünseldir. Yoksa sokağa çıktıkça kirlenir siyaset. Onu düşünsel bir etkinlik, felsefesi sürekli sorgulanarak geliştirilen bir dünya olarak aldığınız zaman, estetik bir etkinlik de belirmeye başlar. Attığımız her adımın, sonunda siyasetin ördüğü bir duvara çarpması, onu böyle yorumlamak, nitelikli düşünme biçimiyle yaşamayı gerektirir. O duvar niçin oradadır ve biz onu niçin aşamıyoruz ya da yalnızca bir duvarı aşmak için insanların kaybını göze almak yaşadığımız bu hayatın saçmalığını göstermiyor mu? Siyaset, felsefenin içinde somut adımlardan çıkıp kendisini dil ve düşünce içinde kanatlandırmaya başlar.

Yurt kavramı, yurttaşlık ya da yurtseverlik, yerellik ya da küresellik siyasal kavramlar olarak kalmaya mahkûm oldukça, daraltılmış içeriklerle anlaşılıp tartışılmaktan kurtulamaz. Oysa bunların bütünü günlük hayatın sıradanlığı içine yerleştirmek de olası ve gerçekçi. Onları sıradanlaştırmak, aslında onlara siyasal amaçlar olarak görmekten çok daha sıkı sarılmayı gerektirebilir.

Şehirlerin ortak alanlarının korunması için mücadele, onu siyasal bir amaç olarak gördüğümüz zaman mı

daha güçlüdür, günlük hayatımızın parçası olarak gördüğümüz zaman mı? Sorunları yalınlaştırdığımız zaman, onlara sahip çıkmayı kolaylaştırabiliriz. Geleneksel solun içinden çıkamadığı açmazlardan biri de bütün amaçları yüceltip ulaşılmasını zorlaştırmak, her türlü sorunu nihai kazanımlarla çözülmeye mahkûm etmektir. Oysa bir şehrin alanlarını ve parklarını insanların ortak alanı olarak korumak için verilen mücadele, hem kendi sınırları içinde somut başarılar üretebilir hem de o nihai amaçlara giden yolun açılmasına katkıda bulunur.

Üstelik, Rancière'in dediği gibi, **“siyasal bir mücadele daima yereldir”**. Bu ona üstünlük sağlamaz. Yerellik, kısıtlılıksa, otoriterliğin de zeminini oluşturur, kapalı kapılara yöneltir; muktedir olanın işine gelirken, aşağıdakilerin her zaman aleyhine çalışır. Kültür olarak da yerelliği savunmak olanaksızdır bence. O kendisi zaten orada duruyor, var ve evrensel olanın içine kendiliğinden sızır. Yerelliği öne çıkarmaya ya da abartmaya gerek yoktur. Dolayısıyla asıl olan evrenseldir. Dünyada demokratik haklar ve özgürlükler için verilen her türlü mücadalenin evrensel bir bağlam içinde alınması, sisteme yönelen bütün hareketler için kaçınılmaz bir seçimdir.

Rancière'in şu öngörüsünün ve düşüncelerinin bugünkü durum için oldukça anlamlı bir çerçeve oluşturduğu düşünülebilir:

“Yeni bir Enternasyonal kesinlikle gündemdedir. Fakat Enternasyonal, küresel konusunda uzmanlaşan bir organizasyon değildir, kolektifleri koordine etme, bir araya getirme ve saiklerini ve eylemlerini evrenselleştirmek için çalışan tekil maddeler için mücadele eden kolektiflerin ortaya çıkışıdır.”

Siyaset felsefesi, adı üstünde, somut olanın içinden çıkar elbette, sonra soyutlamalarla insanların hayatlarına düşünsel derinlik kazandırmaya başlar. Yoksa bugün var, yarın yoktur siyaset, dolayısıyla ona olduğu haliyle değer vermenin anlamı yoktur.

COGITO

“Siyaset Felsefesi”

Yapı Kredi Yayınları

2013, sayı 74,

440 sayfa, 19 TL.

